PREȚUL ANNA NETREBKO

(Costin Popa – 29 martie 2009)

Anna Netrebko (Foto Wiener Staatsoper GmbH/Axel Zeininger)

Vienezii au palpitat. Celebra lor concitadină a reapărut pe afişul Operei de Stat după concediul de maternitate. Cereri enorme de bilete, cozi interminabile pentru locurile în picioare, preţuri imense „la negru”. Am verificat. Un domn elegant în Herbert von Karajan Platz dorea 120 de euro pe un loc cu vizibilitate restricţionată care la casă ar fi costat 13 euro. Deci, aproape de 10 ori mai mult. Motiva că totul era ausverkauft de nouă luni. Aşa şi era. „Nu vă uitaţi ce scrie pe bilet”, mi-a explicat ritos, „este preţ Anna Netrebko. În câteva ore am vândut deja 8 bilete, cel mai scump 600 de euro”. Era chiar ziua spectacolului.

Parohului unei mănăstiri franciscane nu i-am dat detalii, i-am spus doar că merg la Operă să văd o cântăreaţă renumită. „Aha, Anna Netrebko!”, a venit imediat replica. Cine n-o cunoaşte pe Ania?

Dezolante sunt însă cozile formate la zidul teatrului, încă de dimineaţă, pentru cele 567 de locuri în picioare. Tot e bine, pentru Pavarotti melomanii veneau cu două-trei zile înainte, înfruntând cu stoicism orice capricii ale vremii. Nici acum nu era uşor la zero grade şi pe un vânt cumplit. Unii îşi aduseseră saci de dormit, plus indispensabilele scăunele de pescar. Nu poţi să-ţi laşi rând, să pleci şi să revii cu trei ore înainte de primul gong, când se deschid uşile. Nu se face nicio listă. Trebuie să stai acolo, altfel dacă eşti dat dispărut mai mult de o jumătate de oră rişti să fii eliminat din coadă. Plus că, în aşteptare, o persoană nu poate ocupa decât două locuri iar prezentarea la casa care se deschide doar cu 80 de minute înainte de începutul spectacolului este obligatoriu individuală. Şirul indian se mişcă lent şi nimeni nu poate să facă un pas mai la stânga sau mai la dreapta fără să fie atenţionat de oamenii în unifoma teatrului. Ordnung und Disziplin! Tristă senzaţie să vezi oameni zgribuliţi, tăcuţi, preocupaţi doar de respectarea regulilor golgotei. Dar ce nu fac împătimiţii artei lirice pentru un bilet de numai 4 euro, mai ales că Opera de Stat din Viena este singurul teatru din lume care oferă cu generozitate pentru Stehplätze un sfert din cele 2300 de locuri.

Cristal precum Glasharmonika

Anna Netrebko! Foarte la modă, una din marile vedete ale momentului, şi-a ales ca vehicul pentru revenirea în scenă Lucia di Lammermoor de Donizetti. A cântat-o mai întâi la Teatrul Mariinski din Sankt Petersburg, apoi la Metropolitanul newyorkez. Cel puţin pentru spectacolele americane, impresiile criticii au fost rezervate... inclusiv ale sus-semnatului. Îmi apare evident acum, după Viena, că artista nu a încheiat încă drumul reintrării în formă, al antrenamentului după perioada de întrerupere. Dar se preocupă cu seriozitate de atingerea performanţei în rol. Este însă aproape. A dovedit-o. De altfel, sunt sigur, pe Ring nu se putea prezenta oricum. Oraşul imperial dispune de un alt rafinament de receptare, înşiruirii de sunete frumoase nu i se permite să rămână singulară, look-ul nu este suficient deşi este o componentă importantă a apariţiei, numele şi renumele trebuiesc validate prin artă autentică. Vienezii sunt mai prudenţi, mai pretenţioşi şi mai puţin expansivi decât concesivii americani.

Anna Netrebko a expus cunoscutu-i glas strălucitor, de bogată culoare, fără să îngroaşe sunete, începând cu un expozeu precaut şi preocupându-se mult de analitica interpretării. Nuanţările au fost prezente deseori, de la cântul moale, catifelat şi cu legato frumos în cavatină la evocările în mezzoforte (duetul cu Edgardo Verrano a te), la pianissimele ce descriu fragilitatea fizică şi psihică a eroinei sau la ruga Tu che vedi il pianto mio din duetul cu Enrico). Progresul este vizibil. Artista evită şi acum cadenţele dificile venite dinspre tradiţie şi se încadrează strict în litera partiturii.

Vor fi abordate şi acelea, sunt convins, pentru că publicul şi critica judecă prin prisma reperelor – şi sunt multe şi ilustre – iar Anna Netrebko nu este cântăreaţa care să nu ţină seama de ele. Pentru moment, faţă de spectacolele de la Metropolitan, s-au adăugat unele supra-acute tradiţionale dar nescrise, încă inconsistent articulate, deocamdată.

Parcă prefigurând cristalul vocii Annei Netrebko, pentru prima oară în istoria Operei de Stat din Viena, în acompaniamentul ariei nebuniei s-a adăugat o Glasharmonika, instrument ale cărui sunete sunt produse prin fricţiunea degetelor umede pe buzele unor pahare şi tuburi de sticlă. Maestru a fost Alexander Marguerre.

George Petean, ideal în Donizetti

Marian Talaba şi George Petean la Wiener Staatsoper (Foto Wiener Staatsoper GmbH/Axel Zeininger)

A interpretat rolul fratelui Luciei, Enrico. Voce nobilă, preţioasă timbral, rotundă, caldă şi extinsă, cu acute cvasi-tenorale şi impecabilă linie a frazării. Clujeanul se arată astăzi ca unul din importanţii baritoni ce tălmăcesc opusurile maestrului de la Bergamo. Poate, singurul din generaţia sa. Stăpân al cântului soft, moale şi catifelat, Petean oferă un contur profund uman perfidului – până la urmă – personaj, pătruns totuşi de iubire fraternală, evidentă în prima parte a marelui duet din actul secund.

A interpretat rolul fratelui Luciei, Enrico. Voce nobilă, preţioasă timbral, rotundă, caldă şi extinsă, cu acute cvasi-tenorale şi impecabilă linie a frazării. Clujeanul se arată astăzi ca unul din importanţii baritoni ce tălmăcesc opusurile maestrului de la Bergamo. Poate, singurul din generaţia sa. Stăpân al cântului soft, moale şi catifelat, Petean oferă un contur profund uman perfidului – până la urmă – personaj, pătruns totuşi de iubire fraternală, evidentă în prima parte a marelui duet din actul secund. Gradaţia tensiunii este impresionantă. De la imploraţie la explozia de furie, totul stă la îndemâna tânărului bariton român. O carieră remarcabilă are în faţă, cu condiţia intrării treptate în partiturile mai solicitante.

L-am reascultat după mulţi ani pe Giuseppe Filianoti. Pe atunci, la festivalul rossinian de la Pesaro, era un promiţător lirico di grazia. Timpul a trecut şi a evoluat către vocalitatea lirico, incursiunile în cea spinto fiind încă temerare, aşa încât la Scala, pentru rolul Don Carlo din opera verdiană, a fost contestat de management chiar în preziua premierei şi înlocuit. Pe Ring, a conferit multă poezie rolului Edgardo şi glasul său, împreună cu cel al Annei Netrebko, a împlinit un duo de vis în primul act. E drept că şi mâna lui Marco Armiliato, la pupitru, a indus o minunată atmosferă de

dragoste şi pasiune ardentă, cu tempi lascivi şi inspiratori. Mai apoi, pasajele incisive din finalul actului al II-lea l-au presat intens pe tenor iar după teribilul duet cu Enrico din scena turnului a intrat obosit în marea secvenţă finală. Drumul lui Filianoti pentru desăvârşire în acest gen de roluri este deschis dar răbdarea şi studiul trebuie să-l guverneze.

Trio-ul de aşi a rămas singular în cast-ul Luciei vieneze. I s-ar fi putut adăuga basul Stefan Kocán (Raimondo) sau Marian Talaba (Arturo) dar primul nu s-a distins prin timbralitate ci doar prin buna înţelegere a rolului şi omogenitate de glas iar cel de-al doilea a apărut stresat de dificultatea micii intervenţii din actul secund şi a cântat insonor, estompat. Pasajul ...a te ne vengo amico..., cu o incomodă notă de La natural, pune deseori probleme, ca şi acum.

În alte roluri au fost distribuiţi Juliette Mars (Alisa) şi Peter Jelosits (Normanno).

Dirijorul şi producţia

Marco Armiliato este astăzi un fel de jolly-joker al foselor de teatru liric. Sare din avion în avion şi îl întâlneşti la Viena şi Londra, la Paris şi Milano, la New York şi Berlin. Este căutat de manageri, de casele de discuri pentru acompaniamente de recitaluri... Neobosit, ridică bagheta seară de seară. Explicabil. Italianul este un serios şef de orchestră, admirabil cunoscător al partiturilor, îndeosebi italiene, al stilurilor. Depăşeşte postura de acompaniator, de urmăritor al cântăreţilor şi tălmăceşte cu personalitate. Cred că marea lui calitate este stăpânirea tempilor vizavi de specificul opusurilor, integrându-le într-o tradiţie unanim acceptată. Rigurozitatea lecturii îl caracterizează. Aşa a fost şi în faţa unor ansambluri de mare valoare ca Orchestra şi Corul Operei de Stat din Viena. Dacă i-aş reproşa ceva ar fi numai tendinţa de supralicitare a sonorităţilor, pe care instrumentiştii o îmbrăţişează docili.

Spectacolul respiră în voie într-o montare veche semnată de Boleslaw Barlog. Prin desenul lor clasic, prin armonia ambientală şi coloristică, decorurile lui Pantelis Dessyllas sunt frumoase. La fel costumele Silviei Strahammer. Mărturisesc că, furat de arta interpretării vocal – scenice, nu mi-am dorit mai mult.